

EDİTÖRDEN

Değerli okuyucular, yoğun bir emekle hazırlanan **Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**'nin, dördüncü sayısını sizlerle paylaşmanın büyük mutluluğunu yaşamaktayız. Bu sayımızda da Sosyal Bilimlerin farklı alanlarına ait değerli çalışmaları sizlerin hizmetine sunmaya çalıştık.

İkinci yılımızdaki ikinci cildimiz olan dergimizin dördüncü sayısında oniki makale yer almaktadır. Bu makalelerden iki tanesi Rusça kaleme alınmışken, diğer makaleler Türkçe neşredilmiştir.

Birinci makalede Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi öğrencilerinin bölümü istekli olarak tercih edip etmeme kararlarında etkili olan faktörlerin belirlenmesi çalışmada amaçlanmıştır. Bu kapsamda, Atatürk Üniversitesi Tarım Ekonomisi bölümünde eğitim gören öğrenciler arasında tam sayımla yapılan 136 adet anket çalışmasından elde edilen veriler esas alınmış ve elde edilen veriler LİMDEP programında logit analizinde kullanılmıştır. Sonuç itibarıyla Tarım Ekonomisi Bölümünü öğrencilerinin istekli olarak tercih etmeleri için; bölümün tanıtımını iyi yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bunun içinde iş imkânları konusunda öğrenci bazında yapılacak toplantılar ile hem bölümde halen eğitim gören hem de dersanelerde üniversite sınavına hazırlanan öğrencilere sadece devletten değil kendi iş imkânlarını da yaratabilecekleri konusunda öğrencilere bir bakış açısının sağlanmasının önemli olduğu ifade edilmiştir.

İkinci makalede, doğru organizasyonel yapılanma kurumlarda öncelikle dikkate alınması gereken hayati konulardan birisi olduğu, bir kurumun organizasyonel yapılandırılmasında bir sorun olması durumunda kurumsal hedefler ve paydaş ihtiyaçlarının karşılanabilmesi güçleşebildiği gibi kaynakların etkin kullanılabilmesi ve hesap verebilirliği de doğrudan etkilemekte olduğu belirtilmiştir. Kalkınma ajanslarının (43) adet sorununun olduğu Devlet Denetleme Kurulu (DDK) tarafından 2014 yılında hazırlanan bir inceleme ve araştırma raporuna da konu edilmiştir. Bu sorunlardan en azından önemli olabilecek dört tanesinin organizasyonel yapılanma ile doğrudan ilişkili olduğu savıyla, COSO ve COBIT-5 modelleriyle yapılan kök neden analizlerinden sonra bu temel problemin çözümlenebilirliği bir BT yönetim çerçevesi olan COBIT-5 modeli üzerinden araştırma konusu edilmiştir. Buna göre, paydaş ihtiyaçları, kurumsal hedefler, BT hedefleri, yaşam döngüsü ve iyi uygulamaların doğru bir şekilde gerçekleştirilebilmesi durumunda Türkiye'de kalkınma ajanslarının (KA) organizasyonel yapısındaki sorunların çözümlenebilmesinin de olanaklı olduğu ortaya konulmaktadır.

Üçüncü Makalede, günümüzde denizyolu taşımacılığının, en güvenilir ve en ekonomik (en düşük maliyetli) taşımacılık türü olması dolayısıyla dünyada en çok kullanılan ve rekabetin yoğun olduğu bir taşımacılık şekli olduğu belirtilmektedir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de uluslararası

ticaretin çok önemli bir bölümü denizyolu taşımacılığı ile gerçekleştirilmektedir. Denizyolu taşımacılığının gelişmesi ve ülke ekonomisindeki öneminin artması ile birlikte hiç kuşkusuz limanların da gelişmesi ve önem kazanması gündeme gelmiştir. Stratejik açıdan önemli bir coğrafi konuma sahip olan Trabzon, ülkemizin Karadeniz Bölgesi'nin doğusunda yer alan önemli bir sahil kenti olup, doğuda Rize, batıda Giresun, güneyde Gümüşhane ve Bayburt illeriyle komşudur ve ülkemizin en önemli ve işlek limanlarından biri olan Trabzon Limanı'na sahiptir. Trabzon limanı, Doğu Karadeniz'in en büyük limanı ve Türkiye'nin de önemli ithalat ve ihracat limanlarından biridir. Bu çalışmanın amacı, 2010-2013 yıllarına ait Trabzon Liman İşletmeciliğinden sağlanan hazır tablo verilerine dayanarak limanın genel konumunu, özelliklerini ve ticaretteki önemini ortaya koymaktır.

İngilizce yayınlanan dördüncü makalede, İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin ana dillerini sınıfta kullanmalarının potansiyel önemi pek çok araştırmacı ve dil eğitimcisi için uzun tartışmalara konu olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışma yabancı dil öğrencilerinin ve öğretmenlerinin dil öğrenme sürecinde çeviri kullanımına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. PRTLQ çeviri anketinin (Afzal, 2013) iki değişik versiyonu üçüncü ve sekizinci sınıflardan rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 50 yabancı dil öğrencisine uygulanmıştır. Ayrıca, Albaha Üniversitesi'nin Sanat ve İnsani Bilimler Fakültesi Yabancı Diller Bölümünden 20 Arap öğretmene de anketin öğretmenler için uygulanan versiyonu 2015-2016 akademik yılında uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçları, yabancı dil öğretmenleri ve öğrencileri arasında ana dile çevirinin yararlı olduğu görüşü açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Ayrıca, üçüncü sınıf öğrencileri sekizinci sınıf öğrencilerinden çevirinin kullanımını desteklemeleri bakımından farklılaşmaktadır. Bunun yanı sıra yabancı dil öğretmenlerinin çeviriye yönelik tutumlarıyla akademik unvan düzeylerinin ilişkili olmadığı ancak deneyim süreleri ve çeviri eğitimi deneyimleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu çalışmanın sonuçlarının, yabancı dil olarak İngilizce öğrenmenin kazançlarını bütüncül olarak arttıracak yararlı bir öğretim yöntemi olarak ana dile çevirinin uygun olup olmadığı konusunda yabancı dil öğretmenlerine önemli çıkarımlar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Beşinci makalede, Türk İslami bankacılık sisteminin analiz etmeyi ve onu Macar bankacılık sistemiyle karşılaştırmayı amaçlamaktadır. 2008 yılındaki küresel ekonomik kriz geleneksel bankalara olan güveni sarsmış ve dünya alternatif finansal tekniklere yönelmiştir. İslami bankalar küresel krizin etkilerinden kurtulmayı başarabilmiş ve geleneksel bankalara göre daha güvenli işlemler sağlamışlardır. Krizin patlak vermesinden sonra faizsiz İslami bankacılık odak noktası haline gelmiştir. Bu bankalar geleneksel bankalara kıyasla 'zehirli' kazanç sağlamamaktadırlar, krediler ipoteğe dönüştürülmez, ve spekülasyon veya yüksek riskli ticari transferler yapılmaz. Bundan sonra geleneksel bankalar da İslami bölümler açmışlardır; bu bölümler 'İslami pencereler' diye adlandırılırlar (TKBB Yıllık Raporu , 2009). 2008 krizinin

ardından İslami finansal ürünlere olan talep arttığı bunun da geleneksel bankaların İslami bölümler açmalarına yol açtığı ifade edilmiştir.

Altıncı makalede, İngilizce öğrencilerinin öz benlik saygısı ve akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek ve öz benlik saygısı ile akademik öz yeterlik puanlarının cinsiyet, sınıf ve genel akademik ortalamalarına göre farklılıklarını incelenmiştir. Araştırma, Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi bünyesinde yer alan İngiliz Dilbilimi ve İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümlerinde öğrenim gören toplam 394 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veriler, demografik bilgi formu, 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilen ve 1985 yılında Çuhadaroğlu tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan Öz Benlik Saygı Ölçeği ve 1981 yılında Jerusalem ve Schwarzer tarafından geliştirilen ve Yılmaz, Gürçay ve Ekici tarafından 2007 yılında Türkçe'ye uyarlaması yapılan Akademik Öz Yeterlik Ölçeği ile toplanmıştır. Veri analizinde t-testi, Kruskal-Wallis Testi ve Spearman Rank korelasyon katsayıları kullanılmıştır. Sonuçlar öğrencilerin öz benlik saygısı ile akademik öz yeterlik puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ($r=0.464$, $p=0.00$) ayrıca öğrencilerin cinsiyetleri ile akademik öz yeterlikleri; genel akademik ortalamaları ile akademik öz yeterlikleri ve devam ettikleri sınıf ile öz benlik saygısı puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir.

Yedinci makalede, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Gazimağusa ve İskele ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin okul yöneticilerinin duygusal zekâ becerilerini kullanma hakkındaki görüşlerini değerlendirmiş ve sonuçları, bazı değişkenler açısından (cinsiyet, seminer, eğitim kurumu) karşılaştırılmıştır. İlkokul, ortaokul ve lisede görev yapan 169 öğretmenden "Yöneticilerin Duygusal Zekâ Becerilerini Okul Yönetiminde Kullanma" ölçeği ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre, öğretmenler okulda yöneticilerinin duygusal zekâ becerilerini kullanmaları ile ilgili olarak "çoğu zaman" ve "bazen" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin cinsiyet ve duygusal zekâ ile ilgili seminere katılma durumuna göre okulda yöneticilerinin duygusal zekâ becerilerini kullanmalarına ilişkin görüşleri değişmezken; görev yaptıkları öğretim kademesine göre değişmektedir.

Rusça kaleme alınan sekizinci makalede, insanoğlunun iç dünyasına ait olan düşünce ve hayal olmak üzere iki kavramın hareket temsiline metaforik özellikleri tasvir edilmiştir. Rusça materyallerin analizinin içerisinde hareketin yönelimi, karakteri, analiz edilen kavramlara uygun olarak bulunduğu yerdeki lokalizasyonu tespit edilebilmiştir.

Dokuzuncu makalede, Sadrüşşerîa es-Sânî (747/1346), neshi hükmün müddetinin beyanı olarak tarif edilmiştir. Sadrüşşerîa, fıkıh usûlünün diğer konularında olduğu gibi nesih konusunu da izah ederken nakli delillerin yanında akli delillere de sık sık müracaat etmiştir. O, nesih konusuna iki ayrı açıdan nazar etmiştir. Ona göre nesih Şâri' (Allah) açısından hükmün beyanı, mükellef (kullar) açısından ise hükmün tebdili hadisesidir. O, nass üzerine

ziyâde, gayri mukarin müstakil bir delille yapılan tahsis ve şer'u men kablenâ gibi konuları nesih konusuyla ilişkilendirerek açıklamıştır. Bu yönüyle Sadrüşşerîa, tutarlı kurallar bütünü diyebileceğimiz İslam Hukuku ilmi alanında tutarlı ve ilkeli bir duruş sergilemiştir. Sadrüşşerîa'ya göre sonraki şeriatlar, öncekilerin hüküm açısından sürelerinin bittiğini ifade eder. Kur'an-ı Kerim ise önceki kitapların hükmünü ortadan kaldırmıştır/neshetmiştir. Bu bakımdan Sadrüşşerîa, tahrif edilmiş Tevrat'ın hükmünü ortadan kaldıran nesih olayını Yahudilerin inkâr etmelerinin normal bir durum olduğunu ifade etmiştir.

Onuncu makale, iki denk hüccetin tekâbül etmesi ve iki zıt hükümde birinin diğerine üstünlüğü olmaması şeklinde tanımlanan teâruz ve amel açısından bu delillerden birinin tercihi konusu fıkıh usûlü kitaplarında genişçe tartışılmıştır. Sadrüşşerîa es-Sânî'ye (747/1346) göre şer'î deliller arasında tenakuzun varlığı Şâri' için muhal olduğundan şer'î delillerde zatta ve hakikatte teâruz söz konusu değildir. Teâruz ancak zahiren tasavvur olunur. Nassların hangisinin önce hangisinin sonra münezzel olduğunu bilmeyen nasslar arasında tenakuz ve teâruz olduğu vehmine kapılır. Önce vârid olan mensuh, sonra vârid olan nâsihtir. Şer'î deliller üzerinde düşünülmesi, nasihmensuhun bilinmesi, nassın indiriliş yerinin anlaşılması, meydana gelen vak'aların bilinmesi buradaki sorunu çözer. Sadrüşşerîa'ya göre teâruz anında kuvvetli delille amel edip zayıf olanı terk etmek vaciptir. Kuvvette eşit iki delilde, eşitlik saydaysa tercih şart değildir. Teâruz iki kıyâs veya kıyâs ile idrak edilebilen sahâbî kavli ile kıyâs arasında vaki olduğunda müctehid dilediğini tercih eder.

Onbirinci makalede, Sâdık Çûbek'in, modern İran edebiyatının tanınmış hikâye ve roman yazarlarından birisi olduğu belirtilmekte ve Çûbek'in hikâyenin yanında roman, piyes hatta şiir türünde eserler vermiş olmasına rağmen İran edebiyatında daha çok "hikâyeci" kimliği ile tanındığı yazılmaktadır. O, kısa hikâyelerini Amerikalı hikâye yazarı, şair Edgar Allen Poe (1809-1849) ve Anton Pavloviç Çehov (1860-1904) gibi Rusya'nın 19. yüzyıl sonlarındaki hikâye yazarlarının tekniğine yakın, kendine özgü bir tarzda yazmıştır. Ayrıca, Sâdık Hidâyet (1903-1951)'ten başka birkaç yabancı yazara örneğin; Ernest Miller Hemingway (1899-1961)'e William Cuthbert Faulkner (1897-1962)'a ve Henry James (1843-1916)'e de ilgi göstermiştir. Çûbek, kısa hikâyelerinde cinayet, savaş, musibet, fakirlik vb. konuları işlemiştir. O, eserlerinde daha çok toplumun alt kesiminden talihsiz kişileri kahraman olarak seçmiş; onların hayat ayrıntılarını tarafsız bir tutum takınarak tasvir perdesine taşımıştır. Ayrıca, eserlerinde daha çok gerçeğin çirkin yönünü göstermeye çalışmıştır. Bu özellik, Sâdık Çûbek'i hikâye yazarlığının yanı sıra natüralizm akımına yaklaştırmıştır. Bu makalede natüralizm akımı, Sâdık Çûbek'in hayatı, edebi kişiliği, eserleri, kısa hikâye yazımcılığı, hikâye yazımcılığında kullandığı anlatım metotları hakkında kısaca bilgi verilmiş; Çûbek'in "Kafes" adlı sembolik hikâyesinin çevirisi yapılmıştır.

Son olarak, çevirisi yapılan hikâye muhteva unsurları ve anlatım teknikleri bakımından incelenmeye çalışılmıştır.

Rusça yazılmış olan onikinci ve son makalede ise, sanal iletişim alanında İngilizce ve Rusça konuşan erkeklerin kendilerini değerlendirme özellikleri ele alınmıştır. Materyallerin analizinde bireysel portreleşme sırasında her iki dil içinde karakteristik olan, evrensel ve spesifik öz değerlendirme yapmaya fırsat verilmiştir.

Önceki sayılarımızda da ifade edildiği üzere dergimiz, yılda iki sayı (Nisan ve Ekim aylarında) yayımlanacak olup, seçici bir şekilde yayın hayatına devam edecektir. Dergimiz hem basılı hem de online yayım şeklinde okuyuculara sunulmaktadır. Çalışmalarını göndermek isteyen yazarlar, dergimizin DergiPark Ulakbim sayfasındaki (<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/aicusbed/>) adresinden üye olarak, özgün bilimsel çalışmalarını online olarak gönderebilir ve süreci takip edebilirler. Hakemler ve yayım kurulu tarafından yayımlanması uygun görülen makaleler öncelikle DergiPark sisteminden yeni sayımız içinde yayımlanacak, ardından da basılı şekli yazarlara ve hakemlere enstitümüz tarafından gönderilecektir. Ayrıca önümüzdeki sayılardan itibaren dergimizin yabancı alan indekslerine girebilmesi için çalışmalar devam ettirilmekte ve uluslararası bir statü kazanabilmesi için gerekli girişimler sürdürülmektedir. Bu noktadan hareketle dergimizin hem ÜAK Doçentlik Kriterlerine hem de Akademik Teşvik Kriterlerine uygun hale getirilmesi öncelikli amaçlarımız arasındadır.

Dergimizin yayım hayatını sürdürmesinde Sayın Rektörümüz Prof. Dr. İrfan Aslan'ın ve IC Vakfı yetkililerinin maddi ve manevi destekleri bize cesaret vermektedir, kendilerine şükranlarımı sunuyorum. Yine *dergimizin* dördüncü sayısına makaleleriyle katkı sağlayan değerli bilim insanlarına, hakemlerimize, dergimizin yönetim ve yayım kurulunda özveriyle görev yapan bütün arkadaşlarımıza teşekkür eder; dergimizin Türk bilim ve eğitim dünyasına katkı sağlamasını temenni ederim. Gelecek sayılarımızda çalışmalarımı dergimizde değerlendirilmek üzere göndermeleri için akademisyenlere çağrıda bulunurken, tüm okuyucularımıza selam ve saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Kemal POLAT
Editör

